

5 Číslovky

Přehled číslovek základních a řadových

	Číslovka základní	Číslovka řadová	Označení číslic
0	нуль	нульовий, -á, -é, -í	нуль
1	один, одна, одне	перший, -а, -е, -і	одиниця
2	два, дві	другий, -я, -е, -і	двійка
3	три	третій, -я, -е, -і	трійка
4	чотири	четвертий, -а, -е, -і	четвірка
5	п'ять	п'ятий, -а, -е, -і	п'ятірка
6	шість	шостий	шістка
7	сім	сьомий	сімка
8	вісім	восьмий	вісімка
9	дев'ять	дев'ятий	дев'ятка
10	десять	десятий	десятка
11	одиннадцять	одиннадцятий	–
12	дванадцять	дванадцятий	–
13	тринадцять	тринадцятий	–
14	чотирнадцять	чотирнадцятий	–
15	п'ятнадцять	п'ятнадцятий	–
16	шістнадцять	шістнадцятий	–
17	сімнадцять	сімнадцятий	–
18	вісімнадцять	вісімнадцятий	–
19	дев'ятнадцять	дев'ятнадцятий	–
20	двадцять	двадцятий	–
21	двадцять один	двадцять перший	–
30	тридцять	тридцятий	–
40	сорок	сороковий	–
50	п'ятдесят	п'ятдесятий	–
90	дев'яносто	дев'яностий	–
100	сто	сотий	сотня
101	сто один	сто перший	–
110	сто десять	сто десятий	–
200	двісті	двохсотий	–
300	триста	трьохсотий	–
400	чотіриста	чотирьохсотий	–
500	п'ятсот	п'ятисотий	–
600	шістсот	шестисотий	–
700	сімсот	семисотий	–
900	дев'ятсот	дев'ятисотий	–
1000	тисяча	тисячий	тисяча
2000	дві тисячі	двохтисячий	–
5000	п'ять тисяч	п'ятитисячий	–

	Číslovka základní	Číslovka řadová
1 000 000	мільйон	мільйонний
2 000 000	два мільйони	двохмільйонний
1 000 000 000	мільярд	мільярдний

Číslovky	Числівники
základní	власне кількісні
řadové	порядкові
druhové	збірні

5.1 Číslovky základní

► 5.1.1 Pravopis číslovek základních

U číslovek 9–20, 29 a 30 se píše **měkky znak** na konci slova. Naopak u číslovek 50, 60, 70 a 80 **se nepíše**.

Zvláštní číslovkou je 40, která se řekne **сорок** a má svůj vlastní typ skloňování. Často se chybuje ve tvarech číslovky 90 – **дев'яносто**.

► Více viz také podkapitoly **Číslovka сорок** na str. 57 a **Číslovky дев'яносто, сто** na str. 57.

Na rozdíl od češtiny se hodnoty řádu stovek zapisují **dohromady**. Ostatní složené číslovky se stejně jako v češtině píší **zvlášť**.

► 200 – *двісті*, 506 – *п'ятсот шість*, 7 023 – *сім тисяч двадцять три*
Ми проїхали сьогодні шістьсот кілометрів. Dnes jsme ujeli šest set kilometrů.
Оплата за послуги – шістьсот шістьдесят сім гривень. Cena za služby činí šest set šedesát sedm hřiven.

► 5.1.2 Skloňování číslovek základních

Číslovka нуль

Číslovka **нуль** je v ukrajinštině mužského rodu. Skloňujeme ji stejně jako podst. jména neživotná v měkké skupině II. deklinace.

	Jednotné číslo	Množné číslo
1. pád	нуль	нулі
2. pád	нуля	нулів
3. pád	нулю, нулеві	нулям
4. pád	нуль	нулі
5. pád	нулю	нулі
6. pád	нулі, нулю	нулях
7. pád	нулем	нулями

► Více viz kapitolu **II. deklinace** na str. 25.

Číslovka одін

Číslovka **одін** má v jednotném čísle různé tvary pro jednotlivé rody. V množném čísle se v ukrajinštině rod nerozlišuje. Skloňuje se stejně jako zájmena ukazovací.

► Více viz kapitolu **Zájmena ukazovací** na str. 46.

	Mužský rod	Ženský rod	Střední rod	Množ. č.
1. p.	одін	одна́	одно́, одне́	одні́
2. p.	одного́	однієї́, одної́	одного́	одні́х
3. p.	одному́	одній	одному́	одні́м
4. p.	одін/одного́	одну́	одно́, одне́	одні́/одні́х
6. p.	одному́/одні́м	одній	одному́, одні́м	одні́х
7. p.	одні́м	однією́, одною́	одні́м	одні́ми

Ve 4. pádě j. č. mužského rodu a 4. pádě množného čísla se užívají rozdílné varianty pro životnou a neživotnou variantu. Pro střední rod se v 1. a 4. pádě vyskytují dvě varianty (*одно́* i *одне́*).

↘ одін зóшит	jeden sešit
одна́ рúчка	jedna tužka
одне́ крісло	jedno křeslo

Slovo **одін** se v ukrajinštině používá často také ve významu *sám, samotný, osamělý*.

↘ Додóму я пішла одна́.	Domů jsem šla sama.
Усі віді́хали та він зали́шився одін.	Všichni odjeli a on zůstal sám.

V případě užití ve tvaru množného čísla se pojí téměř výhradně s pomnožnými podstatnými jmény. Např.:

↘ одні́ но́жиці	jedny nůžky
одні́ окуля́ри	jedny brýle
одні́ двéрі	jedny dveře

► Více viz kapitolu **Pomnožná podstatná jména** na str. 20.

Pro vyjádření čísla jeden a půl se v ukrajinštině používá slovo **півторі́** (pro ženský rod) a **півторá** (pro mužský a střední rod). Tato číslovka je **nesklonná** a nahrazuje vyjádření *одін з полови́ною*, které se v ukrajinštině nepoužívá.

↘ Доро́га трива́є півторі́ години.	Cesta trvá hodinu a půl.
Купі́ півторá кілогра́ма м'яса.	Kup kilo a půl masa.
Уже́ пройшло́ півторá ро́ку, як сестра́ вйшла́ заміж.	Je to už rok a půl, co se sestra vdala.

Číslovka два/дві

Stejně jako **два/дві** se skloňuje číslovka **обі́два/обі́дві**.

	Mužský a střední rod	Ženský rod
1. p.	два	дві
2. p.	двох	двох
3. p.	дво́м	дво́м
4. p.	два	дві
(živ.)	двох	двох
6. p.	двох	двох
7. p.	двома́	двома́

Pozor si dejte na užití číslovky **два** ve středním rodě. Zatímco v češtině má tato číslovka stejný tvar pro střední a ženský rod (*dvě ženy, dvě piva*), v ukrajinštině se shoduje s mužským (*два хлопці, два пива*).

↘ Ми бачи́мо дво́х браті́в.	Vidíme dva bratry.
Ми чека́ємо ще на дво́х друзі́в.	Čekáme ještě na dva přátele.
Я при́йду з дво́ма дітьми́.	Přijdu se dvěma dětmi.

Ve spisovné ukrajinštině se užívá číslovka **обі́два/обі́дві**. Pod vlivem ruštiny ale mnoho Ukrajinců používá číslovku **обá**.

↘ по обі́дві ру́к	z obou stran
відпові́дати на обидва́ пита́ння	odpovídat na obě otázky
в обі́два кінці́	tam i zpět

Číslovky три, чоти́ри

	tři	čtyři
1. p.	три	чоти́ри
2. p.	трьо́х	чоти́рьо́х
3. p.	трьо́м	чоти́рьо́м
4. p.	три	чоти́ри
(živ.)	трьо́х	чоти́рьо́х
6. p.	трьо́х	чоти́рьо́х
7. p.	трьо́ма	чоти́рма

Základní číslovky (3 a vyšší) již jednotlivé rody nerozlišují. Pouze u číslovek tři a čtyři se ve 4. pádě liší mužský životný a mužský neživotný rod. U těchto dvou číslovek si také zapamatujte, že po **-p-** se píše **měkký znak**, pokud následuje samohláska **-o-**.

↘ три́ до́м, три́ жі́нки, три́ мі́ста	tři domy, tři ženy, tři města
чоти́ри хлопці́, чоти́ри ша́фи, чоти́ри ді́тину	čtyři chlapci, čtyři skříně, čtyři děti

Číslovky п'ять, шість

	pět	šest
1. p.	п'ять	шість
2. p.	п'яті, п'ятьо́х	шесті́, шістьо́х
3. p.	п'яті, п'ятьо́м	шесті́, шістьо́м
4. p.	п'ять, п'ятьо́х	шість, шістьо́х
6. p.	п'яті, п'ятьо́х	шесті́, шістьо́х
7. p.	п'ятьма́, п'ятьома́	шістьма́, шістьома́

Číslovky **п'ять** a **шість** se skloňují obdobně, lze je obě používat ve dvou variantách skloňování. Pozor si dejte na číslovku **šest**, kde u jedné z variant dochází ve 2., 3. a 6. ke **změně kmenové samohlásky**. Pozornost také věnujte **měkkému znaku**, který se píše v některých pádech po **-т-**.

Číslovky od pěti výš se stejně jako v češtině pojí s **2. pádem**.

▶ п'ять вікон, шість стільців п'ять оken, šest židlí
bez п'ятю вікон, без шестю стільців bez pěti oken, bez šesti židlí

Číslovky сім, вісім

	sedm	osm
1. p.	сім	вісім
2. p.	семі́, сімо́х	восьмі́, вісьмо́х
3. p.	семі́, сімо́м	восьмі́, вісьмо́м
4. p.	сім, сімо́х	вісім, вісьмо́х
6. p.	семі́, сімо́х	восьмі́, вісьмо́х
7. p.	сьомá, сімомá	вісьма́, вісьмомá

▶ без семі́ хви́лін в'осьма сім зо́шитів за sedm minut osm hodin
bez семі́/сімо́х зо́шитів sedm sešitů
bez семі́/сімо́х зо́шитів bez sedmi sešitů

U číslovek **sedm** a **osm** si při skloňování dejte pozor zejména na střídání kmenových samohlásek; u číslovky **сім** se mění **-і-** na **-е-**, zatímco u slova **вісім** se **-і-** mění na **-о-**, a to v souladu s pravidlem otevírání a zavírání slabik.

▶ Více o změnách hlásky **і** v **о/е** v kapitole **Hláskové změny při skloňování** na str. 31. Pozornost věnujte také **měkkému znaku**, který se u obou číslovek vyskytuje v některých pádech. Nachází se vždy za souhláskou **-с-**, pokud po ní následuje samohláska **-о** nebo **jiná souhláska**.

▶ в'осьмі́, сьомá, вісьма́, вісьмомá

Číslovky дев'ять, десять

	devět	deset
1. p.	дев'ять	десять
2. p.	дев'яті, дев'ятьо́х	десяті́, десятьо́х
3. p.	дев'яті, дев'ятьо́м	десяті́, десятьо́м
4. p.	дев'ять, дев'ятьо́х	десять, десятьо́х
6. p.	дев'яті, дев'ятьо́х	десяті́, десятьо́х
7. p.	дев'ятьма́, дев'ятьома́	десятьма́, десятьома́

▶ дев'ять словників дев'ят слovníků
з дев'ятьма́/дев'ятьома́ словника́ми s devíti slovníky

Číslovky **п'ять**, **шість**, **сім**, **вісім**, **дев'ять** a **десять** mají při skloňování stejné zakončení. Pouze však u číslic **п'ять**, **дев'ять** a **десять** nedochází k žádným hláskovým změnám, pouze v některých pádech přibírají **měkký znak** po **-т-**.

Číslovky одинадцять – двадцять

Stejně jako výše uvedené číslovky *дев'ять* a *десять* se skloňují číslovky 11–20 a také číslovka *тридцять*.

U výslovnosti číslovek 11–20 a 30 dochází k asimilaci. Souhlásky **-д-** a **-ц-** se nevyslovují zřetelně, ale splynou v **-ц-**.

▶ Viz také kapitolu **Souhláskové skupiny** na str. 13.

Totožně se skloňují také číslovky 50–80, ovšem liší se ve tvarech 1. a 4. pádu, kde se **nepíše měkký znak**.

▶ Батькові п'ятдеся́т років. Otcí je padesát let.
На малюнку чудовисько з п'ятдеся́тьма́. Na obrázku je nestvůra s padesáti očima.
о́чима.

Číslovka сорок

Číslovka **сорок** se svým skloňováním vymyká číslicím 20, 30 a 50–80 z pravidelného paradigmatu ostatních číslovek.

pád	čtyřicet	
1. p.	сорок	
2. p.	сорока́	
3. p.	сорока́	
4. p.	сорок	
6. p.	сорока́	
7. p.	сорока́	

Kromě tvaru 1. a 4. pádu přibírá číslovka *сорок* navíc pouze koncovku **-а**, která je vždy přízvučná.

Číslovky дев'яносто, сто

	devadesát	sto
1. p.	дев'яно́сто	сто
2. p.	дев'яно́ста	ста
3. p.	дев'яно́ста	ста
4. p.	дев'яно́сто	сто
6. p.	дев'яно́ста	ста
7. p.	дев'яно́ста	ста

Při skloňování číslovek дев'яносто a сто se střídají pouze dva tvary – zakončení na **-a** a **-o**. Číslovka 90 má neměnný přízvuk na kořeni slova.

Číslovky двісті, п'ятсот

	dvě stě	pět set
1. p.	дві́сті	п'ятсо́т
2. p.	двохсо́т	п'ятисо́т
3. p.	дво́мста́м	п'ятиста́м
4. p.	дві́сті	п'ятсо́т
6. p.	двохста́х	п'ятиста́х
7. p.	двома́стами	п'ятма́стами, п'ятма́стами

Stejně jako číslovka двісті se skloňují i číslovky трі́ста a чо́тхристa. Podle vzoru п'ятсо́т se skloňují číslovky ші́стсо́т, сі́мсо́т, ві́сімсо́т a дев'я́тсо́т.

Nezapomeňte, že číslovky 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800 a 900 píšeme na rozdíl od češtiny dohromady. U číslovek 500, 600 a 900 (stejně jako u 50 a 60) odpadá v první části slova měkký znak.

Číslovky тисяча, мільйон а мільярд

Číslovka т́исяча se v ukrajinštině skloňuje stejně jako podstatná jména smíšené skupiny v 1. deklinaci.

► Viz také kapitolu **Smíšená skupina** na str. 24.

Číslovky м́ільйон a м́ільярд odpovídají skloňováním podstatným jménům tvrdé skupiny ve 2. deklinaci. Ve 2. pádě j. č. mají zakončení **-a**.

► Viz také kapitulu **Tvrdá skupina** na str. 25.

Ukrajinština používá spojení číslovky a podstatného jména ve stejném pořadí jako čeština (соро́к хви́лін = čtyřicet minut). Obrátíte-li ovšem jejich slovosled, přidáte vyjádření významu přibližnosti.

► Доро́га трива́є хви́лін со́рок.
На кордо́ні ми чека́ли годі́н сі́м.
Cesta trvá asi čtyřicet minut.
Na hranicích jsme čekali přibližně sedm hodin.

► 5.1.3 Víceslovné číslovky

U víceslovných číslovek základních se skloňují všechny části.

1. p.	дев'я́тсо́т два́дцять п'я́ть
2. p.	дев'я́тисо́т два́дцятьо́х п'я́тьо́х
3. p.	дев'я́тиста́м два́дцятьо́м п'я́тьо́м
4. p.	дев'я́тсо́т два́дцятьо́х п'я́тьо́х
6. p.	дев'я́тиста́х два́дцятьо́х п'я́тьо́х
7. p.	дев'я́тьма́стами два́дцятьо́ма п'я́тьо́ма

Při skloňování víceslovných číslovek je nutné zachovat stejný typ skloňování u všech částí, tedy např. ve druhém pádě *два́дцятьо́х п'я́тьо́х*, nikoli však *два́дцятьо́х п'я́т*.

5.2 Číslovky řadové

Řadové číslovky vyjadřují pořadí, odpovídají na otázku *kolikátý?* a skloňují se jako **přídavná jména tvrdá nebo měkká**.

• Číslovky s koncovkami **-ий, -а, -е** se skloňují stejně jako přídavná jména tvrdá. Takových číslovek je většina:

► *пéрший, дрýгий, сьомий, со́рковий, со́тий*

► Viz také **Tvrdá přídavná jména** na str. 36.

• Číslovky s koncovkami **-ий, -я, -є** se skloňují stejně jako přídavná jména měkká. Tato skupina je zastoupena jen velmi málo:

► *тpéмій*

► Viz také **Měkká přídavná jména** na str. 36.

Na rozdíl od češtiny má v ukrajinštině měkké skloňování přídavných jmen různé tvary pro všechny tři rody. Pozor si dejte také na fakt, že řadová číslovka *пéрший* má na rozdíl od češtiny tvrdé skloňování.

► <i>пéрший поці́лунок</i>	první polibek
<i>пéрша допо́мога</i>	první pomoc
<i>краї́на тpéтього сві́ту</i>	země třetího světa
<i>тpéтій стéпінь</i>	třetí mocnina

S předložkou **по-** označují řadové číslovky výčet:

► <i>по-пéрше</i>	zaprvé
<i>по-дрýге</i>	zadruhé
<i>по-тpéтє</i>	zatřetí

Stejně jako v češtině může mít řadová číslovka **дpугий** význam *jiný*:

► <i>Мій хлопéць зустрівся з дpугою.</i>	Můj chlapec se sešel s jinou.
<i>Дивівся на мене, аж поки ми не зайшли на дpуге місце.</i>	Díval se na mě až do doby, než jsme zašli na jiné místo.

Víceslovné číslovky řadové

U víceslovných řadových číslovek má tvar číslovky řadové až **poslední člen** výrazu. Jako jediný **se skloňuje**, zatímco ostatní části mají tvar číslovky základní a nesklonují se.

▶ *тiсяча дев'ятсот дев'яносто другого року* roku 1992
у двi тисячi восьмому році v roce 2008

▶ Viz také kapitulu **Datum** na str. 63.

Víceslovné řadové číslovky píšeme zvlášť stejně jako číslovky základní.

V ukrajinštině je přípustné (na rozdíl od češtiny) zapisovat řadové číslovky kombinací číslic a písmen:

▶ *Ми приїдемо 22-го червня.* Přijedeme 22. června.
Навчання починається з 1-го вересня. Vyuka začíná 1. září.
Кабінет чеської мови знаходиться на 3-му поверсі. Kabinet češtiny se nachází ve 2. patře.
Зустрінемося з вами о 3-й годині. Sejdeme se ve tři hodiny.

5.3 Číslovky druhové

V ukrajinštině se číslovky druhové používají při vyjadřování:

- počtu osob, předmětů nebo jevů jako jednoho celku
 ▶ *двоє дівчат* dvě děvčata
п'ятеро верблюдів pět velbloudů
двадцятьєро курок dvacet slepic
- počtu podstatných jmen pomnožných, kde sdělují prostý počet
 ▶ *двоє ножиць* dvoje nůžky
триє штанив troje kalhoty
чотверо дверей čtyři dveře

Podstatné jméno ve spojení s číslovkou druhovou mívá vždy tvar druhého pádu množného čísla.

1. р.	двоє	чотверо
2. р.	двох	чотирьох
3. р.	двои	чотирьом
4. р.	двоє	чотверо
(živ.)	двох	чотирьох
6. р.	двох	чотирьох
7. р.	двома	чотирма

Podle číslovky *двоє* se skloňuje číslovka *триє*, podle vzoru *чотверо* se skloňují ostatní druhové číslovky.

Stejně jako číslovku *двоє* se skloňuje bezrodové *обоє*, které se využívá především ve významu *ten i onen*.

▶ *Обоє, син i дочка, вивчали чеську мову.* Oba dva, syn i dcera, studovali češtinu.

5.4 Číslovky násobné

Českému **-krát** odpovídá ukrajinské **раз**. S konkrétními číslovkami užíváme následující tvary:

▶ *один раз* jednou, jedenkrát
два рази dvakrát
п'ять разів pětkrát
кілька разів několikrát

České **-násobný** se skloňuje stejně jako tvrdá přídavná jména, shodují se tedy v rodě i pádu s podstatným jménem, k němuž se váže:

▶ *двокрáтний призєр* dvojnásobný medailista
чотирикрáтна чемпіонка čtyřnásobná šampionka
семикрáтні sedminásobní

▶ Viz také **Tvrdá přídavná jména** na str. 36.

Českému *dvakrát* a *tříkrát* odpovídají také ukrajinské výrazy **двічі** a **тричі**. Z gramatického hlediska se ovšem v ukrajinštině řadí mezi příslovce, nikoli mezi číslovky.

▶ Viz také kapitulu **Příslovce** na str. 88.

5.5 Zlomky a desetinná čísla

Zlomky (*дроби*) se v ukrajinštině vyjadřují spojením základních a řadových číslovek. Čitatele vyjadřují **základní číslovky** v 1. pádě, **jmenovatele řadové číslovky** ve 2. pádě množ. č. Výjimku tvoří zlomky, kde v čitateli stojí slovo *одна*. V takovém případě má jmenovatel tvar řadové číslovky v 1. pádě j. č. a je vždy ženského rodu.

▶ *одна п'ята* jedna pětina
дві половини dvě poloviny
сім восьмих sedm osmin

Je-li čitatelem číslovka **jedna** nebo **dvě**, označuje se **ženským rodem** (*одна* nebo *дві*).

Slovo *třetina* má dvě možné varianty, **третина/третини** nebo i **третя/треті**, stejně také *čtvrtina* může být jak **чверть/чверті**, tak i **четверта/четвертих**. U smíšených a desetinných čísel se k celému číslu připojuje přídavné jméno **цілий**:

▶ одна ціла та двадцять п'ять сотих	jedna celá dvacet pět
три цілих і сім третіх	tři celé a sedm třetin
нуль цілих дев'ять десятих	nula celá devět
сорок цілих і сто тридцять шість тисячних	čtyřicet celých sto třicet šest tisícín

Desetinná čárka se čte jako **ціла/цілих**, a to podle toho, stojí-li za číslovkou **одна**, nebo za ostatními.

5.6 Časové údaje

• Котра година? (Kolik je hodin?)

2:00	друга година (ночі)	
2:05	2 години 5 хвилин	5 хвилин по другій/5 хвилин на третю
2:10	2 години 10 хвилин	10 хвилин по другій/10 хвилин на третю
2:15	2 години 15 хвилин	15 хвилин по другій/15 хвилин на третю
2:20	2 години 20 хвилин	20 хвилин по другій/20 хвилин на третю
2:25	2 години 25 хвилин	25 хвилин по другій/25 хвилин на третю
2:30	2 години 30 хвилин	пів на третю
2:35	2 години 35 хвилин	за 25 хвилин третя/25 до третьої
2:40	2 години 40 хвилин	за 20 хвилин третя/20 до третьої
2:45	2 години 45 хвилин	за 15 хвилин третя/15 до третьої
2:50	2 години 50 хвилин	за 10 хвилин третя/10 до третьої
2:55	2 години 55 хвилин	за 5 хвилин третя/5 до третьої

Velmi často se můžete pod vlivem ruštiny setkat s označením času *без 10 тпу* (2:50). Ukrajinská gramatika tento tvar ovšem považuje za nespisovný, ačkoli je běžně užíván.

• О котрій годині? (V kolik hodin?)

V odpovědi na tuto otázku užíváme výhradně **řadové číslovky** v pozici hodin a **základní číslovky** v pozici minut:

▶ о дванадцятій годині десять хвилин	12:10
о двадцятій другій годині двадцять хвилин	22:20
о пів на восьму	7:30
о першій годині п'ятдесят хвилин	1:50

Ve spojení s časovým údajem **одинадцять** je nutné použít předložku **об**, aby nestály dvě samohlásky **о** bezprostředně za sebou.

▶ об одинадцятій годині сорокові хвилині	11:40
--	-------

5.7 Datum

• Яке сьогодні число? (Kolikátého je dnes?)

▶ Сьогодні двадцять першого квітня.	Dnes je dvacátého prvního dubna.
Сьогодні другого грудня дві тисячі сімнадцятого року.	Dnes je druhého prosince dva tisíce sedmnáct.

U vyjádření data mezi 21.–29. a 31. se v ukrajinštině ohýbá pouze **druhá část číslovky**, první část **двадцять** a **тридцять** vždy zůstává v základním tvaru.

• Коли? (Kdy?)

▶ Ми приїдемо тридцять першого липня.	Přijedeme třicátého prvního července.
Війна закінчилася тисяча дев'яцят сорок п'ятого року.	Válka skončila v roce 1945.

• З якого до якого? (Od kdy do kdy?)

▶ З восьмого до чотирнадцятого жовтня.	Od 8. do 14. října.
З третього січня до першого травня.	Od 3. ledna do 3. května.

Otázku ve kterém roce? můžeme položit dvěma způsoby:

• Якого року? V takovém případě bude odpověď ve 2. pádě.

▶ Тисяча вісімсот третього року.	V roce 1803.
Дві тисячі четвертого року.	V roce 2004.

• У якому році? Odpověď na tuto otázku musí být v 6. pádě.

▶ У тисячу вісімсот третьому році.	V roce 1803.
У дві тисячі четвертому році.	V roce 2004.

Stejně jako v případě dnů, i u roků se skloňuje pouze poslední část víceslovné číslovky v letopočtu. Vždy má tvar řadové číslovky.

▶ Viz také kapitolu **Číslovky řadové** na str. 59.

Za řadovými číslovkami v ukrajinštině (na rozdíl od češtiny) nepíšeme tečku! Století píšeme římskými číslicemi.

▶ 30 серпня	30. srpna
XX століття	20. století

Možností zápisu data je v ukrajinštině několik. Jedním z nich je i kombinace číslic a písmen, která je ovšem v češtině nepřipustná:

▶ 25-го січня	25. ledna
7-го лютого	7. února

Slovo **rok** se vždy píše až za číslovku, a to zkratkou **p.**

▶ 1990 p.	v roce 1990
-----------	-------------

5.8 Základní početní úkony

sčítání	додавання	plus	плюс + 1. р.
odčítání	віднімання	mínus	мінус + 1. р.
násobení	множення	krát	помножено на + 4. р.
dělení	ділення	děleno	поділено на + 4. р.
umocňování	піднесення до степеня	mocnina	ступінь
odmocňování	добування кореня	odmocnina	корінь з + 2. р.

Sčítání

↘ $2 + 2 = 4$ – два плюс два дорівнює чотирьом

Odčítání

↘ $6 - 2 = 4$ – шість мінус два дорівнює чотирьом

Násobení

↘ $2 \times 3 = 6$ – два помножено на три дорівнює шесті

Dělení

↘ $6 : 3 = 2$ – шість поділено на три дорівнює двом

Mocniny

↘ a^2 – a у другому степені

2^3 – два у третьому степені

U mocnin existuje ještě druhý způsob vyjádření:

↘ 3^4 – піднести число три до четвертого степеня

Odmocniny

↘ корінь з a

odmocnina z a

корінь з чотирьох дорівнює двом

odmocnina ze čtyř je dva

6 Slovesa

Sloveso (дієслово) je ohebný slovní druh, který vyjadřuje **činnost** (*їти, бігти, втікати*), **stav** (*лежати, спати, стояти*) nebo **změnu stavu** (*знікнути*), **vztah** (*мати, кохати, належати*).

U sloves lze určit následující **gramatické kategorie**:

Kategorie		Категорія	
osoba	1.	особа	перша
	2.		друга
	3.		третя
číslo	jednotné	число	однина
	množné		множина
způsob	oznamovací	спосіб	дійсний
	podmiňovací		умовний
	rozkazovací		наказовий
čas	přítomný	час	теперішній
	minulý		минулий
	budoucí		майбутній
rod	činný	стан	активний
	trpný		пасивний
vid	dokonavý	вид	доконаний
	nedokonavý		недоконаний

6.1 Slovesné tvary

▶ 6.1.1 Určité

Určité tvary mohou vyjadřovat výše uvedené gramatické kategorie (*osoba, číslo, způsob, čas, rod, vid*) a ve větě obvykle plní **funkci přísudku**.

↘ **я повернусь** 1. os., jedn. č., ozn. zp., bud. č., rod činný, dok. vid
ти їдеш 2. os., jedn. č., ozn. zp., přít. č., rod činný, ned. vid
ми написали б 1. os., mn. č., podm. zp., bud. č., rod činný, dok. vid

Podle formy rozlišujeme:

- **jednoduché tvary**, které obsahují plnovýznamové sloveso v určitých mluvnických kategoriích:

↘ *Наші діти гарно малюють.* Naše děti krásně malují.
Колі ви приїдете до нас в гості? Kdy k nám přijedete na návštěvu?

- **složené tvary**, které tvoří spojení pomocného (také fázového, modálního) slovesa s infinitivem:

↘ *Вона почала співати.* Začala zpívat.
Я хотіла б зустріти президента США. Chtěla bych vidět prezidenta USA.